

Opinia Komitetu Regionów „Strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche”

(2011/C 15/06)

KOMITET REGIONÓW

- Jest przekonany, że makroregiony mogą stanowić innowacyjną formę międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy europejskiej, tworzącej odpowiednie ramy współpracy określonej przestrzennie, merytorycznie i czasowo, prowadzonej pomiędzy samorządami regionalnymi i lokalnymi, państwami członkowskimi i organami Unii Europejskiej.
- Podkreśla, że strategie makroregionalne nie muszą obejmować wszystkich obszarów polityki, ale najpierw powinny skoncentrować się na wyzwaniach, które są wspólne dla danego makroregionu. Pragnie przy tym uściślić, że makroregion nie stanowi kolejnego szczebla instytucjonalnego Unii Europejskiej.
- Podkreśla, że wspólne priorytety działania w regionie Morza Północnego i kanału La Manche dotyczą w pierwszym rzędzie obszarów polityki morskiej, ochrony środowiska naturalnego, energii, transportu, przemysłu i nauki oraz ich oddziaływania na spójność społeczną.
- Wzywa państwa członkowskie, by wobec niecierpiących zwłoki wyzwań w dziedzinie transportu, ochrony środowiska, rybołówstwa i badań naukowych, wspierały dalsze działania na rzecz rozwoju strategii makroregionalnej dla tego obszaru.
- Zwraca się do Komisji Europejskiej, aby jeszcze przed 2013 r. przydzieliła środki na opracowanie strategii makroregionalnych oraz by wsparła opracowanie strategii makroregionalnej dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche do 2013 r.
- Opowiada się za tym, by polityka spójności po 2013 r. w możliwie jak największym stopniu uwzględniała strategie makroregionalne w obszarze współpracy terytorialnej i uważa, że bardzo pilną kwestią jest określenie roli i funkcji makroregionów w ramach zielonej księgi.

Sprawozdawca: Hermann Kuhn, członek parlamentu krajowego Wolnego Miasta Hanzeatyckiego Bremy (DE/PSE)

I. UWAGI OGÓLNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w dniu 10 czerwca 2009 r. Komisja Europejska przedłożyła „Strategię Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego”, która dotyczy makroregionu Morza Bałtyckiego. Już publikując ten dokument, Komisja zwróciła uwagę, że strategia ta może stanowić przykład dla podobnych inicjatyw w innych europejskich makroregionach.

2. Zwraca uwagę, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego opiera się na zintegrowanym podejściu, dobrowolności oraz na czynnej współpracy i konsultacji z podmiotami regionalnymi. Jest także neutralna pod względem finansowym i dąży do bardziej skoordynowanego wykorzystania dostępnych zasobów. Ta metoda może posłużyć za drogowskaz w opracowywaniu strategii makroregionalnych, przy czym za każdym razem punktem wyjścia powinna być specyfika danego makroregionu i stojące przed nim wyzwania.

3. Z zadowoleniem przyjmuje także, że w dniach 18–19 czerwca 2009 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o przedstawienie „Strategii UE dla regionu Dunaju”.

4. Przypomina o tym, że Komitet Regionów od początku sprzyjał tym pracom i wnosił w nie wkład, ponieważ mogą one przyczynić się do zwiększania politycznego zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych.

5. Stwierdza, że wiele europejskich regionów zajmuje się tematem strategii makroregionalnej. Było to wyraźnie widoczne na konferencji Komitetu Regionów w dniu 13 kwietnia 2010 r. na temat: „Makroregiony Europy: integracja poprzez współpracę terytorialną”.

6. Jest przekonany, że makroregiony mogą stanowić innowacyjną formę międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy europejskiej, która może stworzyć odpowiednie ramy współpracy określonej przestrzennie, merytorycznie i czasowo, prowadzonej pomiędzy samorządami regionalnymi i lokalnymi, państwami członkowskimi i organami Unii Europejskiej. Jednocześnie przy opracowywaniu tego rodzaju nowych strategii należy uwzględnić wieloletnie doświadczenia w zakresie współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej.

7. Podkreśla, że europejska strategia dla makroregionu może poprawić spójność i koordynację działań politycznych w różnych sektorach i na różnych szczeblach oraz przełożyć konkretne wyzwania na wspólne działania. Może pomóc w koordynacji wdrożenia środków finansowych, lepszym uwzględnianiu samorządów lokalnych i regionalnych zgodnie

z zasadami wielopoziomowego sprawowania rządów i w bardziej elastycznym włączeniu organizacji społecznych.

8. Wychodzi zatem z założenia, że strategie makroregionalne stanowią instrument stopniowej integracji europejskiej i rosnącej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

9. Uważa, że należy zbadać, jak połączyć strategie makroregionalne i pola działania z innymi strategicznymi obszarami polityki Unii, przede wszystkim ze strategią „Europa 2020”, polityką spójności i zintegrowaną polityką morską.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

Makroregiony: nowa forma międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy europejskiej

10. Przypomina, że wspieranie i rozwijanie współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej było zawsze jednym z najważniejszych aspektów działalności Komitetu Regionów: zarówno podczas tworzenia euroregionów, które koncentrują się na współpracy regionów przygranicznych, jak i podczas kształtowania europejskich struktur w ramach przedsięwzięć transgranicznych, ponadnarodowych i międzyregionalnych w formie prawnej europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).

11. Zwraca uwagę na fakt, że wspieranie współpracy międzyregionalnej i ponadnarodowej stanowi także ważny cel i element polityki spójności. Programy Interreg IV B już obecnie odnoszą się bezpośrednio do większych struktur regionalnych, takich jak Morze Północne czy „Łuk Atlantycki”.

12. Pozytywnie ocenia fakt, że dzięki ujęciu celu „spójności terytorialnej” w traktatach europejskich obszar geograficzny zyskał jeszcze większe znaczenie jako punkt odniesienia europejskiej polityki.

13. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w zintegrowanej polityce morskiej UE, która ma połączyć i zintegrować polityki sektorowe, uznano regionalizację strategii za istotny warunek skutecznego wdrożenia, ponieważ dzięki temu będzie można dokładniej dostosowywać priorytety i instrumenty do konkretnej sytuacji geograficznej, gospodarczej i politycznej danego obszaru morskiego.

14. Jest przekonany, że koncepcja makroregionów i odnoszące się do niej strategie polityczne mogą stanowić nową innowacyjną formę międzyregionalnej i ponadnarodowej polityki Unii Europejskiej. Może to znacznie przyczynić się do spójności i zdolności do działania na określonym obszarze, a tym samym połączyć efektywność gospodarczą, spójność społeczną i równowagę ekologiczną w konkretnych warunkach.

15. Stwierdza, że makroregion jest obszarem „wybranym”, a nie „wyznaczonym”, jego granice nie muszą zatem pokrywać się z granicami administracyjnymi i politycznymi. Jest to poziom, na którym różne podmioty postanawiają współpracować, aby rozwiązywać wspólne problemy, których rozwiązanie na innych szczeblach terytorialnych byłoby trudniejsze lub niemożliwe. Za każdym razem chodzi tu o zajęcie się konkretnymi wyzwaniami i szansami, w przypadku których region lub państwo członkowskie okazują się za małe, a z kolei Unia za duża, a jej przepisy zbyt ogólne.

16. Wnioskuje z tego, że strategię makroregionalną nie muszą obejmować wszystkich obszarów polityki, ale najpierw powinny skoncentrować się na wyzwaniach, które są wspólne dla danego makroregionu i które wspólnie stwierdzono w ramach partnerskich działań. Łączą one więc zasadę współpracy, tam gdzie jest ona celowa i niezbędna, z zasadą pomocniczości.

17. Podkreśla, że makroregion jako „obszar funkcjonalny” nie ma ściśle określonych granic, a granice mogą być zmienne zależnie od problemu i rozwiązania. Należy jednak uzyskać minimalny stopień zgodności w odniesieniu do tego, co stanowi obszar centralny (także wewnątrz lądu). Zasadnicze cechy każdego makroregionu określają dane warunki naturalne, które wpływają na kształt jego historii gospodarczej, politycznej i kulturowej.

18. Pragnie uściślić, że makroregion nie stanowi kolejnego szczebla instytucjonalnego ani konstytucyjnego Unii Europejskiej. Makroregion powinien być raczej zorganizowany w postaci formy działania, platformy lub sieci, w ramach której partnerzy lokalni, regionalni, krajowi i europejscy mogą współpracować – z udziałem podmiotów społecznych – w ramach określonego obszaru nad realizacją wspólnie określonych celów. Należy przy tym korzystać z istniejących sieci i platform.

19. Jest przekonany, że strategię makroregionalną stwarzają duże szanse i możliwości dalszego rozwoju i konkretyzacji metody wielopoziomowego sprawowania rządów, którą Komitet Regionów uczynił priorytetem swej działalności. Dotyczy to także otwartego i elastycznego udziału organizacji społecznych.

20. Zwraca uwagę na fakt, że samorządy lokalne i regionalne są najlepiej zorientowane w konkretnych warunkach i problemach regionu, więc także z tego powodu muszą być równoprawnymi partnerami podczas opracowywania i wdrażania strategii makroregionalnych. Są to podmioty najbliższe obywatelom.

21. Uważa jednak, że współpraca w makroregionie nie może być organizowana wyłącznie w wymiarze dwu- lub wielostronnym, ale musi w zasadniczym stopniu mieć wsparcie organów Unii Europejskiej. Reprezentują one bowiem wspólne cele, wspólne zasady i wspólne zasoby Unii Europejskiej.

22. Jest przekonany, że każdy region potrzebuje dopasowanej do siebie strategii. Dopiero opracowanie szeregu strategii makroregionalnych o różnym charakterze zapewni wystarczają

jące doświadczenia dotyczące możliwości i granic tego instrumentu.

Strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche

23. Zauważa, że region Morza Północnego i kanału La Manche obejmuje obszar morski Morza Północnego wraz z drogami łączącymi je z Bałtykiem (cieśniny Skagerrak i Kattegat), Atlantykiem (kanał La Manche) i Morzem Norweskim oraz regiony przybrzeżne leżące przy tym obszarze morskim, o ile są one bezpośrednio lub pośrednio połączone z morzem, odczuwają jego wpływ lub na nie wpływają. Obszar morski odpowiada granicom regionu morskiego „Morze Północne” w opracowanych przez Komisję dokumentach OSPAR i w dyrektywie w sprawie strategii morskiej UE.

24. Zwraca uwagę na fakt, że państwa członkowskie UE: Szwecja, Dania, Niemcy, Holandia, Belgia, Francja i Wielka Brytania oraz ich samorządy lokalne i regionalne są politycznie powiązane z makroregionem Morza Północnego i kanału La Manche. Dotyczy to także Norwegii i w szerszym znaczeniu Islandii, które poprzez swoje członkostwo w EOG utrzymują już bliskie stosunki z UE. Islandia złożyła ponadto wniosek o członkostwo w Unii.

25. Odnotowuje, że Morze Północne jest położone na szelfie kontynentalnym, dlatego jego wody nie są głębokie; jego ekosystem, obejmujący 230 gatunków ryb i 10 milionów ptaków morskich jest bogaty i złożony, ale także wrażliwy i zagrożony. Wybrzeże jest zróżnicowane: składają się na nie fiordy, ujścia rzek, plaże, zatoki i obszary wattów; kształtują je silne prądy i częściowo silne prądy. Rzeki, które uchodzą do Morza Północnego i kanału La Manche, odwadniają większą część Europy i dodatkowo zanieczyszczają morza.

26. Zdaje sobie sprawę z tego, że region Morza Północnego i kanału La Manche jest obszarem morskim o największym natężeniu ruchu na świecie, który ogółem jest wykorzystywany niezwykle intensywnie: poprzez żeglugę (której największa koncentracja przypada na kanał La Manche), rybołówstwo, wydobywanie surowców z dna morza (ropy naftowej, gazu ziemnego, piasku i żwiru), energetykę morską i turystykę. Te poszczególne rodzaje użytkowania często kolidują zarówno ze sobą nawzajem, jak i z ochroną przyrody.

27. Wie, że wybrzeża Morza Północnego i kanału La Manche należą do dobrze rozwiniętych regionów UE. Znajdują się tu dwa z największych na świecie portów międzykontynentalnego transportu morskiego, duże ośrodki miejskie z tradycyjnymi i nowoczesnymi gałęziami przemysłu; w wielu częściach regionu dobrze rozwinięte są turystyka i rolnictwo. Jednocześnie tradycyjne branże, takie jak rybołówstwo i przemysł stoczniowy, przechodzą trudne przemiany strukturalne, które dodatkowo komplikuje obecny kryzys finansowy i gospodarczy.

28. Uważa, że region Morza Północnego i kanału La Manche jest regionem wzrostu. Region ten może i powinien wnieść wkład w strategię „Europa 2020” oraz przyczynić się do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w Europie. Podejście makroregionalne może ułatwić realizację tych celów.

29. Jest zaniepokojony faktem, że region Morza Północnego i kanału La Manche jest poważnie obciążony ekologicznie i zagrożony: obciążony z powodu różnego rodzaju zanieczyszczeń i substancji wprowadzanych do morza oraz zagrożony w związku z żegluga i pozyskiwaniem energii. Zmiana klimatu przynosi nowe zagrożenia dla regionów położonych bezpośrednio nad morzem, związane z podnoszeniem się poziomu wód i nasileniem się ekstremalnych zjawisk pogodowych.

30. Zwraca uwagę na fakt, że regiony przybrzeżne Morza Północnego i kanału La Manche były ze sobą powiązane politycznie i kulturowo od dwóch tysięcy lat, poprzez ruchy migracyjne, bliskie stosunki handlowe, np. w czasach Hanzy, czy wspólne tradycje morskie. To tu przez wiele stuleci rozpoczynały się szlaki żeglugi morskiej obejmującej cały świat, co wpływało na poczucie tożsamości mieszkańców regionu.

31. Podkreśla, że kraje położone nad Morzem Północnym i kanałem La Manche stają wobec wspólnych poważnych problemów i wyzwań, których nie będą w stanie rozwiązać ani pokonać poszczególne regiony i państwa członkowskie. Problemy te wynikają zasadniczo ze szczególnych uwarunkowań naturalnych i przestrzennych Morza Północnego, kanału La Manche i obszarów przybrzeżnych, które do dziś są podstawą podobnych doświadczeń historycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych. Są to przede wszystkim:

- własny ekosystem o wewnętrznych powiązaniach oraz jego zagrożenia;
- warunki klimatyczne i geologiczne (możliwości wykorzystania do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, takich jak wiatr i pływy; nowe wyzwania dla ochrony wybrzeży);
- intensywne eksploatacja zasobów naturalnych (m.in. rybołówstwo, wydobywanie ropy i gazu);
- intensywne i sprzeczne ze sobą wykorzystanie przestrzeni (energia wiatru, żegluga morska, ochrona przyrody);
- tradycje gospodarcze na obszarach przybrzeżnych (żegluga, przemysł stoczniowy, turystyka).

32. Podkreśla, że pilnie potrzebne środki mające na celu zachowanie ekosystemu Morza Północnego i połączeń z przylegającymi morzami, ochronę jego zasobów, zmniejszenie i unikanie dalszego zanieczyszczenia, bezpieczeństwo na morzu i na lądzie oraz dostosowanie do zmiany klimatu mają zasadniczo charakter transgraniczny i dlatego nie mogą być wprowadzane przez regiony czy poszczególne państwa członkowskie. Dotyczy to także tworzenia transgranicznej infrastruktury i planowania przestrzennego: korytarzy żeglugi, sieci transportowych, tras kabli i rurociągów, sieci chronionych obszarów morskich.

Ważne obszary działania

33. Podkreśla, że wspólne priorytety działania w regionie Morza Północnego i kanału La Manche dotyczą w pierwszym rzędzie obszarów polityki morskiej, ochrony środowiska natu-

ralnego, energii, transportu, przemysłu i nauki oraz ich oddziaływanie na spójność społeczną. W tych obszarach polityki wartość dodana udanej współpracy w makroregionie będzie wyraźnie widoczna. Będzie jednak miała też pozytywny wpływ na obszary polityki, które nie są bezpośrednio uzależnione od uwarunkowań przestrzennych i tradycyjnego rozwoju.

Żegluga i porty

34. Podkreśla, że żegluga to istotny element europejskiej gospodarki, znaczące źródło zatrudnienia i, mimo negatywnego wpływu na środowisko naturalne, najbardziej ekologiczny rodzaj transportu. Dlatego celem jest przeniesienie przede wszystkim transportu towarowego na wodę i lepsze powiązanie tras wodnych i kolejowych z obszarami położonymi w głębi lądu. Działania w związku z rozwojem żeglugi morskiej bliskiego zasięgu, autostrad morskich i połączeń ze śródlądowymi drogami wodnymi w makroregionie Morza Północnego i kanału La Manche wymagają koordynacji.

35. Uważa, że należy nadal zwracać szczególną uwagę na ulepszenie i kontrolę bezpieczeństwa na morzu, zwłaszcza na obszarach morskich obciążonych dużym ryzykiem, takich jak kanał La Manche. Dodatkowe scenariusze zagrożeń spowodowanych rosnącą liczbą morskich elektrowni wiatrowych wymagają nowych, wspólnych strategii ochrony ludności.

36. Obawia się, że wraz z zaostrzeniem konkurencji w żegludzie i w gospodarce portowej, spowodowanym kryzysem finansowym i gospodarczym, wymogi walki z zanieczyszczeniem mórz i wybrzeży mogą znaleźć się na dalszym planie. Niezbędne jest szczególne wsparcie oraz środki i zachęty, aby dalej rozwijać strategie takie jak „ekologiczny transport morski” („Clean Shipping”), „bezemisyjny statek” i „czysty port” („Green Harbour”). Dobrymi przykładami są tu „rotterdamska inicjatywa klimatyczna” oraz „wskaźnik ekologicznego transportu morskiego” („Clean Shipping Index”).

37. Jest przekonany, że kwestie bezpieczeństwa na morzach oraz środków przeciwko zanieczyszczeniu środowiska naturalnego muszą wprawdzie być przedmiotem umów międzynarodowych, jednak umowy takie można skutecznie przygotować i uruchomić dzięki działaniom i przykładom płynącym z dobrze zorganizowanych makroregionów.

Kwalifikacje

38. Uważa, że ponowny wzrost znaczenia transportu morskiego i instalacji morskich spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na siłę roboczą i wyższe wymogi wobec niej; międzynarodowa konkurencja o wykwalifikowaną siłę roboczą przybierze na sile. Regiony morskie w regionie Morza Północnego i kanału La Manche stają wobec wspólnego wyzwania, jakim jest zadbanie o wykształcenie i zapewnienie kwalifikacji fachowcom w różnych sektorach działalności morskiej.

39. Opowiada się za przeanalizowaniem koncepcji utworzenia „akademii morskiej” jako wspólnej wirtualnej placówki edukacyjnej kształcącej w tradycyjnych i nowych zawodach morskich, w której opracowywano by wspólne programy i standardy nauczania z myślą o wzajemnym uznawaniu.

Przemysł i gospodarka

40. Podkreśla, że regiony przybrzeżne w regionie Morza Północnego i kanału La Manche poważnie ucierpiały na skutek radykalnych zmian międzynarodowego podziału pracy w przemyśle, przede wszystkim w sektorze stoczniowym. Wspieranie specjalistycznej budowy statków z wykorzystaniem zaawansowanych technologii i budowy statków nisko- lub bezemisyjnych jest konieczne, aby zwiększyć konkurencyjność stoczni, a jednocześnie sprawić, że transport morski stanie się bezpieczniejszy i bardziej zrównoważony.

41. Zwraca uwagę, że morze i tereny przybrzeżne mają szansę stać się miejscem lokalizacji lub surowcem dla nowych technologii i gałęzi przemysłu. Chodzi przy tym o technologie offshore, „niebieskie” biotechnologie, technologię wodną i technologię Delta, marikultury i o ewentualne pozyskiwanie dalszych surowców z dna morza. W regionie Morza Północnego i kanału La Manche należy budować klastry w dziedzinie tych przyszłościowych technologii i gałęzi przemysłu, ponieważ istnieje tu duży potencjał naukowy i przemysłowy w tym zakresie.

42. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w swoim programie prac na 2010 r. Komisja zapowiedziała przyjęcie komunikatu „Niebieski wzrost – nowa wizja zrównoważonego rozwoju w regionach przybrzeżnych i w sektorach morskich”.

Zintegrowana polityka morska

43. Podkreśla, że w zintegrowanej polityce morskiej UE zaakcentowano konieczność wprowadzania rozwiązań dostosowanych do specyfiki (geograficznej, gospodarczej, politycznej) mórz regionalnych i że obszar Morza Północnego i kanału La Manche jest takim morzem regionalnym. Rozwój zintegrowanej polityki morskiej dla tego regionu, jej wdrożenie i kontrola stanowią zasadniczą część europejskiej strategii dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche.

44. W związku z tym wychodzi z założenia, że w zapowiedzianym komunikacie w sprawie zintegrowanej polityki morskiej w obszarze morskim Morza Północnego Komisja podkreśli konieczność ściślejszej współpracy państw położonych nad tym morzem i określi cele i instrumenty współpracy.

45. Zwraca uwagę na fakt, że samorządy lokalne i regionalne i przedstawiciele ich interesów na miejscu są ważnymi partnerami w tej dyskusji, ponieważ najlepiej mogą ocenić, które środki są odpowiednie.

Rybołówstwo

46. Wyraża ubolewanie w związku z tym, że polityka rybołówstwa Unii Europejskiej jak dotąd nie doprowadziła w wystarczającym stopniu do osiągnięcia wytyczonych jej celów i staje przed poważnymi wyzwaniami: przełowieniem w przypadku wielu gatunków i w wielu regionach, złym stanem wielu zasobów – częściowo poniżej granicy biologicznej – wciąż niewspółmiernie wysokimi zdolnościami połowowymi, nielegalnymi i nieuregulowanymi połowami, którym dotąd nie udało się skutecznie zapobiec.

47. Zaleca przeprowadzenie w odniesieniu do każdego obszaru połowowego analizy i oceny tego, która forma użytkowania najlepiej pasuje do danego regionu morskiego, gatunków będących przedmiotem połowu i rodzaju floty. Oprócz tego

należy wzmocnić rolę Regionalnych Komitetów Doradczych (RAC) i wspierać udział samorządów regionalnych i lokalnych.

Środowisko naturalne

48. Stwierdza, że rozwój gospodarczy i coraz większa ingerencja człowieka doprowadziły do poważnego obciążenia ekosystemu Morza Północnego i kanału La Manche oraz do poważnych problemów ekologicznych: nagromadzenia odpadów (m.in. plastikowych) w morzu i na plażach; wzrostu zanieczyszczenia wód chemikaliami i metalami ciężkimi, zanieczyszczenia spowodowanego żeglugą oraz wydobyciem ropy naftowej i gazu ziemnego na morzu.

49. Jest przekonany, że trwałe polepszenie środowiska morskiego (jakość wody, zachowanie różnorodności biologicznej), także w estuariach, można osiągnąć tylko pod warunkiem, że wszystkie kraje położone nad Morzem Północnym i kanałem La Manche określą wspólne cele oraz zobowiążą się do ich spójnego wdrażania i kontroli.

50. Z dużym zaniepokojeniem przyjmuje do wiadomości, że na dnie Morza Północnego i kanału La Manche jeszcze dziś znajdują się duże ilości amunicji (szacowane na 1 milion ton) z czasów II wojny światowej, które oznaczają poważne zagrożenie dla żeglugi, środowiska naturalnego i ludzi. Aby móc zmniejszyć i wyeliminować to zagrożenie, konieczna jest wymiana informacji, oparta na zaufaniu współpraca i wspólny program działania.

51. Obstaje przy tym, że przed zaplanowaniem składowania dwutlenku węgla (CCS) pod dnem morza konieczne jest przeprowadzenie bardzo gruntownych analiz w celu oszacowania ryzyka i oddziaływania na środowisko naturalne.

Zmiana klimatu – łagodzenie i działania dostosowawcze

52. Zwraca uwagę na fakt, że podnoszenie się poziomu morza i większe zagrożenie terenów przybrzeżnych powodziami i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi na skutek zmiany klimatu w szczególności i podobny sposób dotyczą regionów nad Morzem Północnym i kanałem La Manche. Regiony przybrzeżne Morza Północnego i kanału La Manche muszą zareagować na te wyzwania wspólnymi badaniami, wymianą ważnych informacji i uzgodnieniem konkretnych środków ochrony wybrzeża.

53. Stwierdza, że kraje położone nad Morzem Północnym mają jedyne w swoim rodzaju doświadczenie w reagowaniu na zmiany poziomu morza, które mogą występować na skutek zmiany klimatu. Współpraca w zakresie badań naukowych i aktualizacji wiedzy w tej dziedzinie może zatem przyczynić się zarówno do zwiększenia konkurencyjności, jak i do ochrony obszarów, na których żyją ludzie.

54. Jednocześnie zwraca uwagę na fakt, że obszary w regionie Morza Północnego i kanału La Manche przywiązują dużą wagę do ochrony klimatu oraz do badań w dziedzinie środowiska naturalnego i wspólnie wykorzystują swoje regionalne możliwości działania na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Odbywa się to poprzez regionalne programy ochrony klimatu, zwiększanie efektywności energetycznej oraz wspieranie odnawialnych źródeł energii – zarówno na morzu, jak i na lądzie – które mają zastąpić źródła kopalne.

55. Podkreśla, że obszar przybrzeżny, a przede wszystkim duże estuaria, muszą stać się bardziej odporne na oddziaływanie klimatu i że musi to nastąpić w taki sposób, by w miarę możliwości poprawić stan przyrody i jakość życia w regionach przybrzeżnych i w głębi łądu.

56. Stwierdza, że zmiana klimatu może dalej szkodzić także ekosystemom morskimi, poprzez ocieplenie, zakwaszenie wody i napływ nowych gatunków. Zmieni także możliwości w zakresie turystyki na tym obszarze. Realistyczne działania polityczne bezwzględnie wymagają wspólnie opracowanych scenariuszy opartych na podstawach naukowych.

Planowanie przestrzenne

57. Podkreśla, że ze względu na oddziaływania transgraniczne występujące w tak intensywnie wykorzystywanym obszarze Morza Północnego i kanału La Manche niezbędna jest ściślejsza koordynacja w kwestiach dotyczących planowania przestrzennego na wybrzeżu i w wodzie. Projekty zagospodarowania tego ograniczonego i wrażliwego obszaru, których liczba ciągle wzrasta, wymagają oceny także z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego.

58. Poddaje pod rozważenie, czy dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche nie należałoby ustanowić wspólnego „prawa wydobywania” w postaci wspólnego prawa eksploatacji dna morza obejmującego standardy dotyczące zezwoleń i kwestie bezpieczeństwa. Konieczne są przy tym także przepisy dotyczące układania i eksploatacji kabli i rurociągów na dnie morza.

59. Zwraca uwagę, że strefa przybrzeżna odgrywa ważną rolę w ochronie terenów położonych w głębi łądu przed oddziaływaniem morza. Jednocześnie stanowi wartościowy obszar przyrodniczy i wypoczynkowy, dzięki czemu znacząco przyczynia się do jakości życia mieszkańców regionu Morza Północnego i kanału La Manche. Ze względu na mnogość różnych zapotrzebowań na wykorzystanie tego obszaru (przyroda, wypoczynek, gospodarka, bezpieczeństwo, mieszkalnictwo) nieodzowne jest odpowiednie i efektywne korzystanie z terenów przybrzeżnych oraz zintegrowane planowanie i rozwój.

Energia

60. Wychodzi z założenia, że wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego na Morzu Północnym będzie trwało nadal. Wspólne wysokie standardy bezpieczeństwa i systemy służące ochronie przed zagrożeniami i ich ograniczaniu są niezbędne, aby w miarę możliwości zmniejszyć ryzyko, a w razie potrzeby móc zareagować szybko i skutecznie.

61. Podkreśla, że z uwagi na warunki geograficzne na Morzu Północnym i kanale La Manche istnieją bardzo dobre możliwości rozwoju energii odnawialnej, której rozbudowa ma decydujące znaczenie dla sukcesu polityki klimatycznej. Energia wiatru, fal, pływów i prądów ma tu duży potencjał, a jej dalsze badanie i wspieranie leży w interesie wszystkich w regionie. Wobec szybkiej rozbudowy morskich elektrowni wiatrowych trzeba uzgodnić standardy dotyczące budowy i bezpieczeństwa tych instalacji oraz spowodowanego przez nie obciążenia hałasem i zanieczyszczenia.

62. Z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie planowania sieci północnomorskiej jako rozległej sieci przesyłowej energii, dzięki której będzie można w pełni wykorzystać potencjał odnawialnych źródeł energii. Oznacza to bezwzględną potrzebę współpracy państw członkowskich, regionów i partnerów prywatnych. Dzięki koniecznemu dalszemu przekształceniu w „inteligentne sieci”, atuty związane z wytwarzaniem energii odnawialnej mogłyby uczynić z tego obszaru pilotażowy region „e-mobilności”.

Badania

63. Wzywa do większego wsparcia badań morskich w ósmym programie ramowym w zakresie badań oraz do popierania tworzenia sieci w tym zakresie. Podstawą wszystkich wspomnianych obszarów działania jest bowiem wiedza naukowa o ekosystemie Morza Północnego i jego stanie, o skutkach zmiany klimatu, o wzajemnym oddziaływaniu konkurujących ze sobą rodzajów działalności itp.

64. Proponuje zapoczątkowanie osobnej przekrojowej inicjatywy badawczej na rzecz regionu, ukierunkowanej na zintegrowanie wiedzy na temat regionu Morza Północnego i kanału La Manche ze wszystkich dziedzin. Należy przy tym wykorzystać doświadczenia zdobyte w ramach programu Bonus 169 na rzecz regionu Morza Bałtyckiego.

Kultura

65. Wskazuje na fakt, że życie i praca na morzu i na wybrzeżu stworzyły spuściznę wieloletniej tradycji kulturowej, wspomnień i opowieści. Pozyskiwanie ziemi, budowa statków i żegluga w znacznym stopniu przyczyniły się do kształtowania samoświadomości i poczucia tożsamości ludzi mieszkających nad Morzem Północnym i kanałem La Manche. Ożywienie i rozwój tych tradycji jako wspólnej tożsamości stanowi także walor tego regionu, który może wyróżnić go wśród konkurencji.

66. W związku z tym sugeruje wsparcie współpracy muzeów i placówek kulturalnych zajmujących się tą tematyką (np. North Sea Maritime Museum Network – sieć muzeów morskich w regionie Morza Północnego). Rozwiązaniem służącym lepszemu zrozumieniu wspólnej (i odrębnej) historii rejonu mogłyby być wspólny podręcznik do historii.

67. Zwraca uwagę na znaczenie branży twórczej i branży kultury w wielu regionach rejonu Morza Północnego i kanału La Manche i jest przekonany, że znaczenie tego sektora gospodarki dla wzrostu i zatrudnienia w regionie wzrośnie, zwłaszcza dzięki programom wymiany kulturalnej i uniwersyteckiej oraz powiązaniom między kulturą a zrównoważoną turystyką w całym regionie.

Związek z innymi obszarami polityki UE

68. Wskazuje na dużą zgodność pomiędzy tymi priorytetami i tematami strategii na rzecz regionu Morza Północnego i kanału La Manche a celami i wytycznymi strategii „Europa 2020” i dostrzega w niej doskonałą podstawę wzajemnej inspiracji pomiędzy orientacją strategiczną na szczeblu całej Unii a intensywną współpracą transgraniczną i ponadnarodową państw położonych nad Morzem Północnym i kanałem La Manche w ramach określonego makroregionu.

69. W szczególności dostrzega w projektach przewodnich „Unia innowacji”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” oraz „Nowe umiejętności i zatrudnienie” te przyszłe zadania UE, w których realizację makroregionalna strategia dla Morza Północnego i kanału La Manche mogłaby wnieść konkretny i trwały wkład.

70. Potwierdza swoje przekonanie, że współpraca partnerów krajowych, regionalnych i lokalnych w ramach jasno określonych obszarów tematycznych w kontekście makroregionu wnosi zasadniczą wartość dodaną we wdrożenie nadrzędnej strategii UE, ponieważ pozwala na określenie właściwych podmiotów na szczeblu makroregionalnym oraz ukierunkowane uruchomienie i dostosowanie zasobów.

71. Zwraca uwagę na szczególne znaczenie współpracy podmiotów w ramach makroregionu dla efektywnego i udanego wdrożenia strategii „Europa 2020” na miejscu i w praktycznym życiu obywateli w wymiarze regionalnym i lokalnym.

72. Zwraca uwagę na istnienie licznych powiązań gospodarczych i politycznych między regionem Morza Północnego a regionem Morza Bałtyckiego. Obydwa obszary morskie stoją w obliczu podobnych wyzwań, zwłaszcza w zakresie gospodarki morskiej, ochrony środowiska morskiego, zmiany klimatu i polityki energetycznej. Należy zatem dążyć do ściślejszej współpracy między tymi regionami. Ponadto należałoby się zastanowić, jak można by wykorzystać w strategii dla regionu Morza Północnego rozwiązania, które sprawdziły się w przypadku strategii na rzecz Morza Bałtyckiego.

73. Proponuje zbadanie, czy i jak należy w przyszłości powiązać cele i obszary działania polityki spójności z uzgodnionymi priorytetami w ramach strategii makroregionalnych, na przykład przyporządkowując tym strategiom konkretne środki finansowe w ramach funduszy strukturalnych.

74. Stwierdza, że w regionie Morza Północnego i kanału La Manche realizowane są już unijne programy współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej, które wspierają współpracę i przyczyniają się do większej spójności regionów, przede wszystkim programy Interreg IV B dla Morza Północnego i Łuku Atlantyckiego. Programy te – powiązane ze sobą w ściślejszy i bardziej elastyczny sposób lub w dłuższej perspektywie połączone – można by przekształcić w ważny instrument służący opracowaniu i wdrożeniu strategii dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche.

75. Wzywa samorządy lokalne i regionalne w regionie Morza Północnego i kanału La Manche, aby już teraz w większym stopniu wykorzystywały te instrumenty wsparcia współpracy międzyregionalnej do sformułowania i opracowania strategii makroregionalnej.

76. Ponownie domaga się, aby podczas ustalania polityki spójności po 2014 r. dalej wzmocnić współpracę międzyregionalną i zwiększyć środki na ten cel, co jednak nie może się odbyć kosztem celu 1 i celu 2 polityki spójności.

Sprawowanie rządów

77. Przyjmuje do wiadomości stanowisko Komisji Europejskiej, zgodnie z którym w chwili obecnej Komisja mówi „trzy

razy nie” opracowywaniu strategii makroregionalnych: żadnych nowych uregulowań, żadnych nowych instytucji, żadnych nowych środków.

78. Uważa jednak, że jednocześnie należy powiedzieć „trzy razy tak”:

— wspólnie uzgodnionemu stosowaniu i kontroli istniejących uregulowań w makroregionie;

— tworzeniu platformy, sieci lub klastru terytorialnego samorządów regionalnych i lokalnych oraz państw członkowskich, z udziałem zainteresowanych stron, pod egidą organów Unii;

— uzgodnionemu wykorzystywaniu istniejących zasobów finansowych Unii w celu opracowywania i wdrażania strategii makroregionalnych.

79. Uważa, że konieczne jest, by w celu wdrażania strategii makroregionalnych stworzono i wykorzystywano nowe formy sprawowania rządów (sieci, platformy), nastawione na wspólne działanie i osiągnięcie konkretnych celów. Mogą one pobudzić i udoskonalić procesy polityczne, nie podważając istniejących praw wynikających z kompetencji i praw suwerennych. Sensownym rozwiązaniem byłaby wielopoziomowa struktura współpracy, łącząca różne szczeble sprawowania rządów, władzy, zasobów i zdolności.

80. Przypomina, że w ramach Międzynarodowej Konferencji Ochrony Morza Północnego w latach 1984–2006 wykonano pionierską pracę w zakresie uzgodnień mających na celu lepszą ochronę tego morza. Od czasu wejścia w życie w 1998 r. Konwencji OSPAR o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku, w tym Morza Północnego, istnieją wiążące ramy dotyczące międzynarodowych umów w tym regionie.

81. Podkreśla, że Komisja Morza Północnego, jedna z komisji geograficznych w ramach Konferencji Peryferyjnych Regionów Nadmorskich Europy (KPRNE), jest ważnym partnerem, który opowiada się za ściślejszą współpracą w tym regionie i ze swojej strony opracowała już koncepcję dotyczącą strategii dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche. W tej kwestii już od pewnego czasu prowadzona jest intensywna komunikacja między Grupą Międzyregionalną „Morze Północne i kanał La Manche” w Komitecie Regionów a Komisją Morza Północnego. Także innym sieciom organizacji lokalnych i regionalnych tego obszaru należy umożliwić wnieście wkładu w tę działalność.

82. Podkreśla, że w odniesieniu do kanału La Manche ważną rolę odgrywa „Zgromadzenie Arc Manche”, które zdecydowanie opowiada się za włączeniem kanału La Manche we wspólną strategię makroregionalną z Morzem Północnym.

83. Jest przekonany, że współpraca w ramach tych i innych aktywnych zespołów (jak np. „Forum Morza Wattów”) i organizacji pozarządowych stanowi zasadniczy element opracowania i powodzenia strategii makroregionalnych.

84. Oczekuje lepszej synergii pomiędzy środkami będącymi do dyspozycji na szczeblu wspólnotowym, dopóki nie będą dostępne odrębne środki na strategię makroregionalną. W przypadku strategii makroregionalnych, z uwagi na mnogość rozpatrywanych kwestii, powinno być przy tym możliwe wykorzystanie różnych istniejących środków wspólnotowych, nie tylko funduszy strukturalnych, lecz także np. programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji, programów TEN-T i programu „Marco Polo” w dziedzinie transportu, programu ramowego w zakresie badań i rozwoju, i innych.

85. Uważa, że polityka na rzecz makroregionów ma na celu wspólne działanie określone przestrzennie, merytorycznie i czasowo. Dlatego też powinna zostać ujęta w planie działania „Morze Północne i kanał La Manche 2020”.

III. WNIOSKI

86. Zwraca się do państw członkowskich o wspieranie dalszych działań mających na celu opracowanie strategii makroregionalnej dla Morza Północnego i kanału La Manche na szczeblu europejskim.

87. Uważa, że wobec palących problemów i wyzwań opracowywanie europejskiej strategii dla Morza Północnego i kanału La Manche musi rozpocząć się teraz. Wzywa Radę Europejską, aby powierzyła Komisji opracowanie strategii, i zwraca się do Parlamentu Europejskiego o bliską współpracę.

88. Opowiada się za tym, by polityka spójności po 2013 r. w możliwie jak największym stopniu uwzględniała strategię makroregionalną w obszarze współpracy terytorialnej (transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej). Opowiada się za przyjęciem strategii makroregionalnej do 2013 r., aby programy regionalne przyszłego okresu programowania mogły w miarę swych możliwości wnieść wkład w konkretne wdrożenie tej strategii.

89. Podkreśla, że strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche opiera się na stosowaniu zasady pomocniczości. Będzie ona dotyczyć kwestii i problemów, których nie

można rozwiązać wyłącznie na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym.

90. Podkreśla, że opracowaniu strategii muszą towarzyszyć szeroko zakrojone konsultacje publiczne. Należy je przeprowadzić w bliskiej współpracy z Komitetem Regionów, reprezentującym samorządy regionalne i lokalne, a zwłaszcza z Komisją Morza Północnego w ramach KPRNE, zgromadzeniem „Arc Manche” i innymi ważnymi podmiotami. W procesie tym powinny także uczestniczyć Norwegia i Islandia, członkowie EOG.

91. Zwraca się do Komisji Europejskiej, by jeszcze przed 2013 r. przydzieliła środki pomocy technicznej na opracowanie strategii makroregionalnych, tak aby można je było ująć w przyszłej perspektywie finansowej Unii Europejskiej.

92. Proponuje, by Komisja Europejska wspierała opracowanie strategii makroregionalnej dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche do 2013 r. również w ramach programów na rzecz współpracy terytorialnej, a zwłaszcza Interreg IV B i innych programów sieciowych, takich jak ESPON. Dzięki temu wiadomo będzie, które dyrektywy i konwencje europejskie mają już zastosowanie do tego obszaru.

93. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w programie prac Komisji Europejskiej przewidziano przedstawienie komunikatu w sprawie wdrożenia zintegrowanej polityki morskiej w obszarze Morza Północnego.

94. Uważa, że bardzo pilną kwestią jest bliższe zbadanie i ustalenie roli i funkcji makroregionów w ramach zielonej księgi. Komitet Regionów wezwał już do tego Komisję Europejską w swojej rezolucji w sprawie programu działalności legislacyjnej i prac Komisji na 2010 r.

95. Powierza swojemu przewodniczącemu zadanie przekazania niniejszej opinii z inicjatywy własnej Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, urzędującej prezydencji Rady i jej partnerom w zespole trzech prezydencji (2010–2011 r.).

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO